

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. iv. Quænam sint causæ specierum impressarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

nequeat distingui, quid singula producant; sed unumquodque producat totum: sed partes obiecti agunt omnes simul dum producitur species: ergo illae agunt actione communi, ita ut nequeat distingui quid singula producant. Maior nota est; nam cum plures candelae producant lumen in cubiculo, singulae totum producant lumen: ergo similiter qualibet pars obiecti totam producit speciem.

Respondeo agentia partialia tunc agere actione communi, quando producant aliquid quod continent saltem inchoatue, ut cum sol in aere producat lumen, quando plures ignes producant calorem. Quando vero agentia partialia, ne inchoatue quidem continent effectum, tunc non agunt actione communi, sed unumquodque habet actionem sibi propriam; ut cum caput & pedes producant sui species, tunc non agunt actione communi, quia pedes ne inchoatue quidem continent speciem capitis, nec caput speciem pedum; species enim representatiuae obiectorum, & illorum vicariae, non continentur in obiectis, quae non representant.

Instantia. Instabis. Eadem species expressa indiuisibiliter representat plura obiecta heterogenea, & producitur a pluribus illis speciebus impressis: ergo species impressa potest representare indiuisibiliter plura obiecta heterogenea; non enim apparet ratio, cur species impressae albi, nigri, rubri possint producere speciem expressam unicam a quibus represententur; & tamen illa eadem obiecta nequeant producere speciem unicam impressam a qua represententur.

Respondeo esse disparitatem, quia species expressa, quae plura representat indiuisibiliter, habet veram causam, a qua producatur, & in qua contineatur, nempe potentiam vitalem, per quam eleuantur illae species impressae partiales, ut producant simul cum potentia totam speciem expressam. Quando autem species impressa producitur ab obiecto, solum obiectum concurret ad eius productionem. Non est ergo mirum, quod species expressa esse possit indiuisibilis in representando, species vero impressa sit diuisibilis; quamquam & de specie etiam expressa id posset probabiliter negari.

Secunda obiectio. Obicitur secundò. Non potest videri a longè minima aliqua pars obiecti, quae tamen iuncta cum aliis videtur: v. g. solam arborem oculus ab vno milliari non videt, syluam tamen videt: ergo species illius arboris producitur a tota sylua, non autem ab arbore illa sola: ergo species illa totam representat syluam. Probatur prima consequentia; si enim arbor sola produceret sui speciem, non produceret illam minus intensam sola, quam iuncta cum aliis arboribus; nihil enim aliae arbores illam iuuant: ergo arbor illa non sola producit sui speciem.

Respondeo arborem vnā, quando sola est, producere speciem omnino eandem ac quando videtur cum arboribus ingentis syluae; neque tamen procul videri arborem quando est sola, quia illa species solitariae arboris adeò est debilis, ut non possit sola immutare potentiam; iuncta verò cum aliis immutat potentiam, & facit visionem, quam ut causet, maiorem debet habere vim quam habeat sola.

Tertia obiectio. Obicitur terriò. Si species eo modo sunt diuisibiles obiectiue, dum homo videtur v. g. sequitur tot esse species distinctas extensas per totum oculum, imò per totum aërem, quot sunt partes proportionales in obiecto; atque ita erunt infinitae species aequales toti aëri, quod absurdum est. Imò illae species representatiuae diuersarum partium obiecti, vel sunt inter se vnitae, vel non sunt vnitae.

A Neutrum dici potest; si enim sunt vnitae, vna representat obiectum dependenter ab altera; si autem non sunt vnitae, non faciunt vnā speciem.

Respondeo verè in oculo meo, dum homo videtur, esse species infinitas syncategorematicè oculo meo aequales, & in aëre infinitas aequales aëri, tot nimirum species, quot sunt partes proportionales in obiecto, quae sunt infinitae secundum quid & syncategorematicè. Deinde responderi potest, probabilius species illas non esse nisi finitas, quia non singulae partes proportionales producant diuersam speciem, cum non sint per se sensibiles. Sunt autem species illae representatiuae diuersarum partium obiecti vnitae inter se, aliqui non constituerent vnā speciem representatiuam vnus obiecti. Neque obstat quod vnā representet independenter ab altera; nam duae guttae aquae vniuntur, & tamen vna est in dependens ab altera.

SECTIO III.

Quanam sint causa specierum impressarum.

*D*E solis hic loquor speciebus sensuum exter-
norum, & de illis quæro, quanam causa illas primò producat, quanam conseruet, quanam intendat aut remittat. De speciebus sensus interni, & intellectus, suus erit dicendi locus.

C Dico primò, species impressas sensuum externorum immediatè produci à solo obiecto, etiam in loco distanti, continuata per totum medium actione.

Ratio est, quia si species non producerentur ab ipso obiecto, non videretur clariùs obiectum è propinquo loco, quam è remoto; species enim non essent intensiores. Deinde tota ratio cur dicamus inesse igni vim productiuam caloris, est quia praesente igne sentitur calor; praesente autem obiecto producitur species: ergo ipsum est obiectum quod illas ex se profundit.

D Quod autem immediatè illas producat in loco distanti, ex eo patet, quia si vna species produceretur ab altera specie, non autem ab obiecto, posset videri obiectum extra lineam rectam; nam v. g. in fenestra cubiculi est species solis, qui potest ibi videri: si species illa producit aliam speciem, debet intratorum cubiculum videri sol; species enim illa existens in fenestra, producit speciem sibi similem intra cubiculum. Neque illa est actio indistans, cum continetur per totum medium, ut patet ex dictis tractatu tertio.

E Dico secundò, species impressas ita conseruari à causa solis obiectis, ut ne ad minimum quidem tempus conseruassent sine obiectis conseruari possint, à quibus sunt primò productae. Sic censent communius Philosophi cum Suarez *disp. 31. sect. 3. & lib. 3. de anima, c. 12.* Aquilonio, Fonseca, Salas. Contrarium docet Vafques *1. p. disp. 38. n. 9. & disp. 208. n. 1. 2. & disp. 81. n. 16.* Consentit & Arriaga quoad species impressas soni.

Ratio autem est, quia vbi primò subtrahitur obiectum, vel occultatur, experimur cessare visionem eodem momento: ergo species conseruantur à solis obiectis.

Deinde non minus deficit species ablatis obiectis, quam lumen ablato corpore luminoso; constat autem perire lumen statim ac corpus luminis subducitur. Praeterea non est maior ratio, cur species breui tempore maneat ablato obiecto, quam maneat longo tempore; si enim breui tempore maneat sine obiecto, non ab eo conseruatur species; si autem

autem non conferuatur ab obiecto, nec ab eo pendet, sine illo manere diu potest; quod repugnat experientiæ.

Causa intendens. Dico tertio, species impressas sensuum externorum intendi, & remitti pro diuersa obiectorum distantia & virtute, positis aliis conditionibus.

Ratio est, quia clarius videtur obiectum potentia vicinum, quam remotum: ergo obiectum producit intensiores species in remoto, quam in propinquo.

Deinde obiectum clarius videtur, quando est maius, quam quando est minus: ergo tunc producit intensiores species. In obiecto autem visus, sicut requiritur lux, ut producantur species; sic maior lux requiritur ut producantur species intensiores.

Prima obiectio. Obicitur primo. Si obiectum distans producere potest in oculo immediatè ipsam speciem, potest etiam immediatè producere visionem, postquam produxit aliquid in toto medio.

Respondeo inutilem fore speciem impressam, si obiectum produceret eam in toto medio, & deinde produceret cognitionem in oculo; esset enim inutilis species. Adde quod obiectum est improporcionatum cum cognitione, quam propterea non posset producere, quamuis esset omnino indistans, ut constabit ex dicendis de tactu & gustu.

Secunda obiectio. Obicitur secundo. Ille qui diu conspexit cancellos luce perfusos, aut solem, postquam clausit oculos, videt etiam solem & cancellos, ut ait Augustinus lib. 11. de Trinit. c. 2. Deinde constat etiam, cum qui diu conspexit obiectum aliquod vehementer, v. g. rubrum colorem, omnia deinde videre rubra, si aliud auerterit oculos: quod ex eo tantum oritur, quia in oculo eius remanent species rubri coloris, etiam amoto colore rubro. Præterea si virga in altero extremo accensa circumagatur velociter in gyrum, intuemur ignem quendam veluti continuatum, quod oritur ex eo quod species ignis aliquandiu maneat in quacumque parte illius gyri.

Respondeo, non manere villo instanti obiecta, etiam ad breuissimum tempus, postquam sunt ablata; sed id totum tribuendum esse phantasie, quæ turbatur ob factam aliquam læsionem organi. Vnde qui diu ambulauit intra niuem, aliquandiu post niuem etiam conspiciere se putat. Similiter in somnis videmur nobis ea conspiciere, quæ non videmus. Idem contingit in casibus illis propositis, vbi propter vehementiam obiecti turbata est aliquantulum imaginatio.

Reliqua de speciebus in particulari disputanda erunt in propriis questionibus de singulis sensibus, ad quos illæ pertinent.

QVÆSTIO II.

De potentiis sensitiuis in genere.

PREMISSA consideratione specierum sensibilium, quibus complentur sensitiuæ potentia ad proprios actus eliciendos, tria vniuersim dicenda restant de potentiis sentientibus. Primum spectat ad propria earum obiecta: secundum ad earum actus: tertium ad ipsas potentias.

SECTIO I.

De obiectis propriis potentiarum sensitiuarum.

Illud, ut sæpe dixi, quod sensu percipitur, est obiectum potentia sensitiuæ, de quo multiplex esse potest controuersia. Primo vtrum res aliqua spiritualis possit esse obiectum potentia alicuius materialis & sensitiuæ: secundò vtrum sensatio ipsa possit esse obiectum potentia alicuius sensitiuæ: tertio vtrum obiectum sensus externi sit necessariò aliquid præsens & positium: quarto vtrum vehemens sensibile destruat sensum: quintò vtrum sensus erret circa proprium obiectum.

S. I.

Vtrum res spiritualis, aut existens indiuisibiliter, possit esse obiectum potentia alicuius materialis & sensitiuæ.

IN hac controuersia omnino graui, & ad multas materias necessaria tria video disputari posse. Primo vtrum sit possibilis aliqua potentia materialis, intra cuius obiectum adequatum & connaturale sit res spiritualis; siue vtrum dari possit aliqua potentia materialis, quæ connaturaliter cognoscat rem spiritualem. Secundò vtrum saltem obiectualiter possit aliqua potentia materialis cognoscere rem spiritualem. Tertio vtrum possit cognoscere rem materiale existenter indiuisibiliter; corpus v. g. Christi existens in Eucharistia.

Dico primo, implicare contradictionem, ut producat à Deo potentia vlla materialis, quæ attingat connaturaliter rem aliquam spiritualem, siue intra cuius obiectum adequatum sit res incorporea. Ita fert communis Doctorum sententia, quibus immerito pauci repugnant recentiores, qui parum caute videntur admittere, posse dari sensum aliquem, seu potentiam corpoream cognoscitivam, quæ cognoscat spiritualia. Hoc autem dato plane sequitur, non probari animæ immortalitatem & spiritualitatem ex eo quod cognoscat aliquo modo spiritualia; quod est præcipuum robur infringere magnæ huius demonstrationis, quam communiter Catholici omnes approbant.

Ratio tamen reuera difficilis est, quia licet de sensibus, qui actu existunt, non sit obscura probatio, quia res spirituales sunt extra obiecta earum adequata, de sensu tamen aliquo possibili non est facile probare repugnantiam quam asserui.

Ergo ratio sit, quia illud non continetur intra obiectum adequatum potentia alicuius vitalis, quod non habet inchoatam vllam proportionem cum illa potentia vitali: nam rationes formales obiectorum, ut sæpe dixi, sunt proportionales quædam obiectorum cum potentiis, secundum quas possunt illas mouere, ut sæpe dixi, & manifesta inductione probari potest: sed non potest obiectum immateriale habere proportionem vllam inchoatam cum potentia materiali: ergo non potest res immaterialis contineri intra obiectum adequatum potentia materialis, atque ita potentia materialis non potest villo modo connaturaliter attingere obiectum immateriale. Probat minor, quia illud non habet proportionem vllam cum potentia materiali, quod habet omnimodam oppositionem: res immaterialis habet omnimodam oppositionem.